

SUDSKA PRAKSA

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

1. Nužna obrana izvršenjem općeopasne radnje?

Napadnutog koji je u nužnoj obrani teško tjelesno ozlijedio napadača valja osloboditi optužbe usprkos tome što je državni odvjetnik njegovo ponašanje pogrešno označio kao teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti iz čl. 271. st. 1. u svezi s čl. 263. st. 1. KZ.

**Županijski sud u Bjelovaru, Kž-195/04-3 od 1.7.2004.
(Općinski sud u Bjelovaru, K-450/98)**

Činjenično stanje

U gostionici, gdje su svi zajedno pili, optuženik se (koncentracija alkohola u krvi 1,98‰) dogovorio s oštećenikom (koncentracija 2,50‰) i još dva svjedoka da će ih sve u svom automobilu odvesti kući. Na parkiralištu je došlo do svađe jer je oštećenik htio voziti, što mu optuženik nije dopustio. Kada je optuženik već sjeo na mjesto vozača, oštećenik ga je kroz otvoreni prozor počeo udarati šakom. Zbog toga je optuženik izvadio ključ iz brave i pištolj iz pretinca automobila te izašao van na desna vrata. Vani je nastavljena svađa, tijekom koje su svjedoci provocirali optuženika ("Popuši mi, ti majku, daj opali, nemaš muda.") Optuženik je pozivao svu trojicu da dignu ruke u zrak i legnu, ali ga nijedan nije poslušao. U jednom je trenutku oštećenik krenuo prema optuženiku i kada su bili na razdaljini od 3,5 metra, optuženik je ispalio hitac u zrak. Usprkos tome, oštećenik se nastavio kretati prema optuženiku, prijeteći mu da će ga ubiti, a svjedoci su prilazili optuženiku sa strane. Optuženik se povlačio govoreći: "Ne prilazi mi!" Kada je oštećenik prišao sasvim blizu optuženiku, ovaj je ispalio hitac u njega, a kako se oštećenik i nakon toga nastavio kretati, i drugi, nakon čega je oštećenik, pogođen u nogu, pao. Prema mišljenju balističkog vještaka oba su hica bila ispaljena s udaljenosti od 30-75 cm. Oštećenik je zadobio strijelnu ranu trbuha s oštećenjem debelog crijeva i strijelni otvoreni prijelom lijeve natkoljениčne kosti, što su bile teške tjelesne ozljede opasne po život.

Zastupnik optužbe podnio je protiv optuženika optužnicu zbog kaznenog djela teške tjelesne ozljede iz čl. 99. st. 2. KZ, ali je na glavnoj raspravi preinačio optužbu, stavljajući optuženiku na teret teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti iz čl. 271. st. 1. u vezi s čl. 263. st. 1. KZ. Prvostupanjski je sud optuženika oslobodio optužbe za kazneno djelo prema izmijenjenoj optužnici s obrazloženjem da je optuženik postupao u nužnoj obrani, a žalbeni je sud odbio žalbu državnog odvjetnika i potvrdio pobijanu presudu.

Iz obrazloženja

Postojao je istodobni protupravni napad. Ako se i uzme da oštećenik još nije napadao na život optuženika, nego samo na njegovo tijelo, time nije isključeno njegovo pravo

---

* Dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

na nužnu obranu. Da bi obrana bila prijeko potrebna, mora po jačini ili intenzitetu odgovarati napadu, dok se ne traži razmjernost napadnutog i povrijeđenog dobra. Napadnuti smije povrijediti i dobro višeg ranga, ako je to jedini način da obrani dobro nižeg ranga. Prema tome, optuženik je imao pravo na nužnu obranu i u slučaju ako ga je oštećeni htio samo istući. Nije postojao neki drugi i blaži način da bi se okrivljenik mogao uspješno obraniti. Istina je da je oštećenik bio goloruk, ali su u napadu sudjelovala još dvojica oštećenikovih prijatelja, koji su riječima provocirali optuženika i stvarali mu osjećaj ugroženosti, kako je to s pravom zaključio prvostupanjski sud. I svjedokinja Z. K. izjavila je kako je smatrala da će okrivljenika "njih trojica ubiti". Budući da optuženik nije bio dužan bježati, preostalo mu je jedino da se brani onim sredstvom koje mu je bilo pri ruci, tj. pucanjem iz pištolja. U toj obrani on je pokazao izvjesnu obzirnost prema oštećeniku jer je najprije opalio upozoravajući hitac uvis. Kako ni to nije spriječilo oštećenika da i dalje nasrće, optuženiku nije preostalo drugo nego da puca prema njemu. Budući da oštećenik ni nakon drugog hica nije pao, nego se i dalje kretao prema optuženiku, to je ovaj s pravom ispalio i treći hitac prema njemu.

Po stajalištu ovoga suda, zastupnik je optužbe pogriješio kada je izmijenio optužbu tako što je optuženiku stavio na teret kazneno djelo iz čl. 271. st. 1. u vezi s čl. 263. st. 1. KZ jer u ovom slučaju nije riječ o općeopasnoj radnji budući da je optuženikova radnja bila usmjerena prema točno određenoj individualiziranoj osobi, a osim toga teška tjelesna ozljeda oštećeniku nije zadana iz nehaja, nego s namjerom. Kako je, međutim, optuženik postupao u granicama nužne obrane, ta je tužiteljeva pogreška bez ikakva utjecaja. To stoga što je nužna obrana institut općeg dijela kaznenog prava pa isključuje protupravnost bez obzira na to obilježja kojeg kaznenog djela ostvaruje napadnuti. Stoga je prvostupanjski sud ispravno postupio kada je optuženika oslobodio optužbe za ono kazneno djelo koje mu je bilo stavljeno na teret.

Napomena

Navode žalbenog suda glede postojanja nužne obrane valja u cijelosti usvojiti. Isto vrijedi i za njegovu ocjenu pogrešne pravne oznake djela. Ipak, upravo ta pogreška stvara poteškoće.

Jasno je da u ovom slučaju ne može biti govora o temeljnom kaznenom djelu dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom iz čl. 263. st. 1. KZ jer je optuženikova radnja bila usmjerena prema točno određenoj osobi u koju je on iz neposredne blizine ispalio dva hica, svjestan da je na taj način može usmrtiti i pristajući na to. Državni odvjetnik se i nakon izmjene optužnice ograničio na to da "dovođenje u opasnost" ograniči na poimence navedenog oštećenika, ne spominjući u izreci preostale nazočne osobe. Optuženik je, dakle, ostvario biće kaznenog djela pokušaja ubojstva, no kako je isključena protupravnost njegove radnje, ona nije kazneno djelo. Iz presuda bi se, međutim, moglo zaključiti da se optuženik u nužnoj obrani branio općeopasnom radnjom. To je pojmovno nemoguće jer nužna obrana po definiciji zahtijeva da obrambena radnja bude usmjerena protiv napadača i da se njome povređuje neko pravno dobro napadača. Nije isključeno da napadnuti pored dobra napadača povrijedi i dobro neke osobe koja nije napadač ili pravna dobra većeg broja takvih osoba, pa i opće pravno dobro, ali onda se takva povreda procjenjuje prema odredbama o krajnjoj nuždi (pobliže o tome *Spindel*, *Strafgesetzbuch*, *Leipziger Kommentar*, 10. Aufl., 1985, str. 95-101).

Imajući to u vidu, čini se da je u ovom slučaju ipak bila potrebna prekvalifikacija i u oslobađajućoj presudi. Općinski sud kao prvostupanjski, doduše, nije bio vezan pravnom ocjenom

tužitelja (čl. 367. st. 2. ZKP), ali kako nije smio suditi za djelo za koje nije stvarno nadležan (pokušaj ubojstva), bio je dužan donijeti odbijajuću presudu zbog stvarne nenadležnosti i predmet dostaviti nadležnom županijskom sudu (čl. 370. t. 1. ZKP). Nakon što je to prvostupanjski sud propustio, mogao je i drugostupanjski ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet uputiti nadležnom vijeću (čl. 406. ZKP). Na taj bi se način osiguralo da o pokušaju ubojstva sudi stvarno nadležni sud jer je taj sud jedini ovlašten odlučiti ne samo je li počinjeno djelo iz njegove nadležnosti nego i jesu li obilježja takvog djela ostvarena u nužnoj obrani. Ako bi i nadležni županijski sud potvrdio postojanje nužne obrane, donio bi presudu kojom se optuženik oslobađa optužbe da je počinio kazneno djelo pokušaja ubojstva jer djelo stavljeno optuženiku na teret zbog nužne obrane nije kazneno djelo. Tako bi se ujedno izbjegla i nelogičnost ovdje razmatranih presuda koje dopuštaju da se nužna obrana može sastojati u općepasnoj radnji.

2. Dužina vremena provjeravanja kod uvjetne osude

Doprinos oštećenika počinjenju kaznenog djela izazivanja prometne nesreće iz čl. 272. st. 1. KZ opravdava preinačenje uvjetne osude skraćanjem vremena provjeravanja s tri na dvije godine.

**Županijski sud u Varaždinu, Kž-13/02-4 od 21.1.2002.
(Općinski sud u Varaždinu, K-506/00)**

Činjenično stanje

Optuženik je 15. listopada 2000. u 4,45 sati upravljajući osobnim automobilom pod utjecajem alkohola (1,35% alkohola u krvi) ušao u desni zavoj prevelikom brzinom i sletio s ceste, pri čemu su njegova tri suputnika zadobila teške tjelesne ozljede. U vrijeme počinjenja djela bio je star 21 godinu. Potječe iz sredene obitelji, završio je srednju školu i stekao zvanje mehaničara za poljoprivredne strojeve. Regulirao je vojnu obvezu. Nije bio oženjen. U vrijeme počinjenja djela i donošenja presude bio je zaposlen i na radno mjesto, udaljeno 6 km, putovao je osobnim automobilom. Vozački ispit položio je dvije godine prije počinjenog djela. Prije nije bio osuđivan ni prekršajno kažnjavao.

Prvostupanjskom je presudom oglašen krivim zbog kaznenog djela izazivanja prometne nesreće iz čl. 272. st. 1. KZ za koje mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 9 mjeseci koja se neće izvršiti ako u vremenu od tri godine ne počinu novo kazneno djelo. Ujedno mu je izrečena sigurnosna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci. U povodu optuženikove žalbe drugostupanjskom je presudom preinačena uvjetna osuda samo glede trajanja vremena provjeravanja, tako da je ono skraćeno na dvije godine.

Iz obrazloženja

Sud prvog stupnja nije ispitao okrivljenika u smislu čl. 320. st. 4. ZKP/97 jesu li oštećenici prije samog događaja bili s njim u društvu i jesu li vidjeli da je okrivljenik konzumirao alkohol te bio pod utjecajem alkohola, a da su ipak pristali da se voze automobilom kojim je on pod utjecajem alkohola upravljao, koje bi se okolnosti svakako odrazile na izbor vrste i visine kaznene sankcije, dakle i na duljinu trajanja roka kušnje. Imajući u vidu sve navedene okolnosti, prihvaćanjem žalbe okrivljenika s obzirom na rok kušnje, pobijana je presuda preinačena kao u izreci ove presude.

Napomena

Ova se odluka bavi isključivo pitanjem utvrđivanja dužine vremena provjeravanja (roka kušnje) kao dijela uvjetne osude, na što se optuženik jedino i žalio. O tom pitanju naša sudska praksa nije izgradila mjerila, a ono je posve zanemareno i u našoj pravnoj literaturi. Postoji jedino istraživanje koje je provela Laura Valković na uzorku od 50 uvjetnih osuda izrečenih na Općinskom sudu u Zagrebu koje je pokazalo da je vrijeme provjeravanja od jedne godine uzeto u 62%, dvije godine u 30%, tri godine u 6%, četiri godine u 2% i pet godina u 0% slučajeva (HLJKPP 1/1999, str. 144). Ne zna se, međutim, na temelju čega se utvrđuje dužina vremena provjeravanja, a to bi bilo i teško istražiti jer sudovi gotovo nikad posebno ne obrazlažu zašto su se odlučili za određeno vrijeme.

Iako se odluka žalbenog suda može odobriti, dano obrazloženje ne zadovoljava. Okolnosti koje u okviru uvjetne osude utječu na utvrđivanje visine kazne i one koje utječu na izbor uvjetne osude kao vrste sankcije nisu iste, iako se do stanovite mjere isprepleću. Doprinos oštećenika prvenstveno je okolnost o kojoj sud mora voditi računa pri utvrđivanju visine kazne jer doprinos žrtve smanjuje stupanj počiniteljeve krivnje. U tom smislu tu okolnost žalbeni sud nije uzeo u obzir jer je visinu izrečene kazne (9 mjeseci zatvora) ostavio nedirnutom. Za izbor uvjetne osude mjerodavni su, naprotiv, razlozi koji utječu na prognozu budućeg počiniteljeva ponašanja, a to su ponajprije oni koji se odnose na počiniteljevu ličnost. To vrijedi i za utvrđivanje vremena provjeravanja. Njegovo će trajanje sud odrediti u skladu s potrebom ostvarivanja specijalne prevencije kao temeljne svrhe uvjetne osude. Drugim riječima, sud mora prognozirati koliko će vremena trebati da bi se otklonila opasnost povrata. Visina izrečene kazne na drugom je mjestu pa će sud, u pravilu, uz niže kazne odrediti i kraće vrijeme provjeravanja, a uz duže kazne duže vrijeme provjeravanja (usp. *Schönkel/Schröder*, Strafgesetzbuch, Kommentar, 26. Aufl., München, 2001, rubna bilj. 2 uz § 56a).

U konkretnom slučaju, odlučujući o dužini vremena provjeravanja, sud je, prema tome, svoju prognozu trebao utemeljiti na okolnostima koje osvjetljavaju počiniteljevu ličnost, kao što su njegova sklonost uživanju alkohola i vožnji pod utjecajem alkohola, živi li u sredeim ili nesredeim obiteljskim prilikama, obavlja li uredno svoj posao itd. Posebnu je pozornost trebao posvetiti istodobno izrečenoj sigurnosnoj mjeri zabrane upravljanja motornim vozilom, od koje se s pravom može očekivati pozitivan učinak pa je to, a ne doprinos oštećenika, trebao biti i odlučan razlog za skraćivanje vremena provjeravanja.

3. Prijevarena u gospodarskom poslovanju

Direktor društva s ograničenom odgovornošću koji, lažno prikazavši prodavatelju svoju solventnost, kupi za društvo robu, a zatim je preproda za gotovinu, ostvarivši pritom znatnu imovinsku korist, čini kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju iz čl. 293. st. 2. KZ.

**Županijski sud u Bjelovaru, Kž-264/01 od 12.6.2001.
(Općinski sud u Bjelovaru, K-321/00)**

Činjenično stanje

Optuženik je kao direktor društva s ograničenom odgovornošću "B." znao da je žiroračun društva blokiran od 5.11.1999. te da su 12.4.2000. bili evidentirani nenaplaćeni nalozi za plaćanje

u iznosu od 245.755 kuna. Usprkos tome toga je dana putem narudžbenice preuzeo u prodavaonici društva s ograničenom odgovornošću "C." 16 komada guma za kamione. Prodavatelja je uvjerio da je njegovo društvo solventno te mu u tu svrhu predao i obrazac BON-2 s preinačenim podacima o stanju žiroračuna društva, a povrh toga dao mu je kao garanciju bjanko potpisan barirani ček. Iako se obvezao da račun plati u roku od 30 dana od preuzimanja robe, nije tu obvezu nikada izvršio. Kupljene gume preprodao je za gotovinu u naredna dva dana, a dobivenim novcem podmirio je neka "svoja ranija dugovanja". Oglašen je krivim za prijevare u gospodarskom poslovanju iz čl. 293. st. 2. u stjeca ju s kaznenim djelom krivotvorenja službene isprave iz čl. 312. st. 2. KZ.

Napomena

Nema dvojbe da je počinitelj izvršio prijevare (u stjeca ju s krivotvorenjem službene isprave). On je *lažno prikazao činjenicu* platežne sposobnosti (solventnosti) društva u čije je ime kupio robu kao i volju da plati kupljenu robu u roku od 30 dana, kod prodavatelja je izazvao *zabludu* glede platežne sposobnosti društva i volje da plati dug, zbog čega je prodavatelj učinio nešto na štetu svoje imovine, tj. predao mu je kamionske gume, pa je zbog toga d.o.o. "C." pretrpjelo *štetu* u iznosu od 50.607 kuna koliko je iznosila cijena kupljenih guma. Neprijeporno je i da je optuženik postupao *s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi* jer kako nije imao čime platiti preuzetu robu, niti je očekivao priljev sredstava, očito je da to nije ni namjeravao. Međutim, ostalo je nerazjašnjeno kome je počinitelj pribavio imovinsku korist: društvu čiji je direktor ili sebi kao fizičkoj osobi? On sam navodi da je gotovinu ostvarenu prodajom guma iskoristio za podmirenje "svojih" prijašnjih dugovanja, pri čemu je moguće da je otplatio dugove "svojeg" društva (što je manje vjerojatno, između ostalog i zato što je isplate morao izvršiti sa žiroračuna društva), ali i da je podmirio svoje osobne dugove (što je vjerojatnije). Ako je počinitelj gotovinom platio svoje osobne dugove, ne bi se radilo o prijevare u gospodarskom poslovanju jer on kao odgovorna osoba u pravnoj osobi nije u tom slučaju postupao "s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za tu ili drugu pravnu osobu" (čl. 293. st. 1. KZ), nego o običnoj prijevare (čl. 224. st. 4. KZ). To nije za počinitelja nevažno uzme li se u obzir da je u prvom slučaju propisana kazna zatvora od jedne do osam godina, a u drugom od šest mjeseci do pet godina.

Pa ipak, je li ta razlika opravdana? Nije li kriminalna količina u obje varijante ista, što su na stanovit način imali u vidu i sudovi pa je onda njihov propust razumljiv? To nas dovodi do pitanja je li uvođenje prijevare u gospodarskom poslovanju u Kazneni zakon bilo uopće potrebno.

Prema jednom shvaćanju, Zakon je prijevare u gospodarskom poslovanju izdvojio jer je ona kvalificirani oblik prijevare, tj. za takvu je prijevare predvidio strože kazne nego za običnu prijevare (tako *Horvatić*, Novo hrvatsko kazneno pravo, 535). Nejasno je, međutim, zašto je bio potreban takav kvalificirani oblik, kraj već postojećeg u čl. 224. st. 4. KZ (za koji se također mogla propisati stroža kazna). U službenom Vladinom obrazloženju rečeno je samo da su "konačnu formu inkriminacije sugerirali predstavnici Državnog odvjetništva RH" (Vlada RH, Konačni prijedlog kaznenog zakona, Zagreb, lipanj 1997, str. 213), a da nisu navedeni nikakvi stvarni razlozi za takvu promjenu. Razmotrimo stoga razloge koji dolaze u obzir kao opravdanje za uvođenje prijevare u gospodarskom poslovanju kao kvalificiranog oblika prijevare.

Novo bi se kazneno djelo moglo opravdati okolnošću što "drugi" za kojeg se pribavlja imovinska korist običnom prijevare (čl. 224. KZ) može biti samo fizička osoba, dok se kod prijevare u gospodarskom poslovanju imovinska korist ostvaruje uvijek za pravnu osobu (vlastitu ili tuđu). To shvaćanje potjecalo je iz socijalističkog razdoblja kada se različito tretirao "privatni" i "društveni" sektor, no bilo je već i tada napušteno (usp. *Radić*, Pojam "drugoga" kod krivičnih djela protiv imovine i službene dužnosti, NZ 10/1975, str. 47). U suvremenom hrvatskom pravnom sustavu, koji više ne razlikuje privatnu i društvenu imovinu, svejedno je kakva je pravna narav subjekta koji se bogati na temelju prijevare. Stoga navedeni razlog nije valjano obrazloženje za uvođenje novog kaznenog djela.

Kvalificirani oblik nekog kaznenog djela kao *lex specialis* mora sadržavati sva obilježja temeljnog kaznenog djela (*lex generalis*), a pored toga i neka dodatna. Takvo dodatno obilježje prijevare u gospodarskom poslovanju jest svojstvo počinitelja. Dok je počinitelj kod obične prijevare označen kao “tko” (dakle, “svatko”), kod prijevare u gospodarskom poslovanju krug mogućih počinitelja je sužen. U prvobitnom tekstu Kaznenog zakona počinitelj je mogao biti samo “predstavnik ili zastupnik pravne osobe”, što se ne samo pokazalo preuskim nego je i pojam “predstavnik” bio pogrešno upotrijebljen, jer predstavnik pravne osobe nema ovlaštenje na zastupanje, nego samo predstavlja pravnu osobu u nekim sudskim postupcima, pa i ne može sklopiti valjan ugovor (usp. *Barbić*, Pravo društava, I, str. 33 i 336). Iz tih je razloga novelom od 14. prosinca 2000. počinitelj određen kao “odgovorna osoba u pravnoj osobi”. No i takvo je određenje počinitelja relikv neprihvatljivog shvaćanja prema kojem treba strože kažnjavati prijevare u “društvenom” nego u “privatnom” sektoru. Tretiranje prijevare u gospodarskom poslovanju kao kvalificirane prijevare samo zbog posebnog svojstva počinitelja postaje osobito neuvjerljivo kad prijevaru čini direktor društva s ograničenom odgovornošću koji je ujedno i jedini član društva. U čemu je razlika pribavlja li takav počinitelj imovinsku korist za sebe osobno ili za svoje društvo, kao što najbolje vidimo na ovdje izloženom primjeru?

Naoko je sužen i način počinjenja kaznenog djela prijevare u gospodarskom poslovanju u odnosu na temeljni oblik prijevare. Zakon je u čl. 293. KZ odustao od općenitog opisa radnje dovođenja u zabludu (lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica ili održavanjem u zabludi) i umjesto toga je posegnuo za kazuističkom metodom. Prema prvobitnom tekstu počinitelj je drugoga trebao dovesti u zabludu “uporabom nenaplativih akceptnih naloga, čekova za koje zna da nemaju pokrića ili na drugi način”. Takvo se nabranje nakon ukidanja akceptnih naloga pokazalo neodrživim, a i uporaba čekova bez pokrića ne mora uvijek dovesti do prijevare, zbog čega je i uvedeno posebno kazneno djelo: zlouporaba čeka i kreditne kartice (čl. 226. KZ). Zbog toga je novela od 14. prosinca 2000. dovođenje u zabludu ograničila na uporabu nenaplativih instrumenata osiguranja plaćanja, ali je ostavila generalnu klauzulu “ili na drugi način”. Tu klauzulu valja protumačiti tako da se dovođenje u zabludu kod prijevare u gospodarskom poslovanju može izvršiti na isti način kao i kod obične prijevare iz čl. 224. KZ, tj. lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica ili održavanjem u zabludi, što, uostalom, opravdava uporaba riječi “prijevara” u naslovu čl. 293. KZ, a što je i logična posljedica okolnosti da je prijevare u gospodarskom poslovanju samo specijalni slučaj prijevare. Prema tome, način počinjenja prijevare u gospodarskom poslovanju isti je kao i kod obične prijevare pa ni to nije valjani razlog da prijevara u gospodarskom poslovanju bude posebno kazneno djelo.

Suvremeni kazneni zakonici ne poznaju prijevaru u gospodarskom poslovanju kao specijalni slučaj prijevare. Pojam “gospodarska prijevara” (*Wirtschaftsbetrug*) susreće se u njemačkoj kriminološko-kriminalističkoj literaturi, ali se različito shvaća pa zbog neodređenosti nije prihvaćen u kaznenopravnoj dogmatici (usp. *Tiedemann*, *Leipziger Kommentar*, 11., Aufl., § 263, 2000, str. 6). U najširem smislu on obuhvaća prijevare u vezi s kretanjem robe i usluga u gospodarskom poslovanju. Pođe li se od takvog poimanja gospodarske prijevare, lako je uočiti da naša prijevara u gospodarskom poslovanju ne obuhvaća sve slučajeve gospodarske prijevare. Gospodarske prijevare nisu samo prijevare koje čine odgovorne osobe u pravnoj osobi u korist te ili druge pravne osobe, nego i prijevare koje čine fizičke osobe kao subjekti gospodarskog poslovanja, npr. trgovci koji nisu pravne osobe (trgovac pojedinac ili obrtnik) ili fizičke osobe koje čine prijevare u korist društava koja nisu pravne osobe (ortakluk, tajno društvo, predduštvo). Sa stajališta našeg zakona nije jasno zašto i takve prijevare ne bi bile kvalificirane, tj. prijevare u gospodarskom poslovanju u smislu čl. 293. KZ.

Iz navedenog proizlazi da ne postoji nijedno opravdanje za odvajanje prijevare u gospodarskom poslovanju od općeg kaznenog djela prijevare. To je razlog zašto je novelom od 9. srpnja 2003. ukinuto kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju, pa su se, prema toj

noveli, i prijevare u gospodarskom poslovanju trebale tretirati kao i sve druge prijevare iz čl. 224. KZ. No kako su prema ocjeni tadašnjeg zakonodavca kazne za običnu prijevare bile preniske, one su spomenutom novelom povišene (za temeljni oblik prijevare iz čl. 224. st. 1. KZ bila je propisana kazna zatvora od tri mjeseca do pet godina, a za kvalificirani oblik iz čl. 224. st. 2. KZ kazna zatvora od jedne do deset godina). Budući da su se novi kazneni okviri odnosili i na prijevare u gospodarskom poslovanju, proizlazilo je da su novelom bile povišene kazne i za takvu prijevare (s maksimalnih 8 godina u čl. 293. st. 2. KZ na maksimalnih 10 godina u noveliranom čl. 224. st. 2. KZ). Pošto je Ustavni sud ukinuo novelu od 9. srpnja 2003, zakonodavac je odustao od rješenja koje je ona zauzela i na taj način ostao kod teksta usvojenog novelom od 14. prosinca 2000. Za takav postupak nije dano nikakvo obrazloženje. Ostaje otvoreno pitanje hoće li se zakonodavac ubuduće uopće vraćati na tu problematiku.

Ovdje prikazani primjer zorno pokazuje da je kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju nepotrebno.

